

PIETEIKUMA IESNIEDZĒJA IDENTITĀTES NOTEIKŠANA MIGRĀCIJAS PROCESĀ – LATVIJAS IZAICINĀJUMI UN PIEREDZE

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS

Rīga, 2017. gada jūlijs

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Savienības un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Eiropas migrācijas tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

Fakss: +371 67219431

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autori:

Ilze Siliņa-Osmāne, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperte

Anželika Alikā, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu nodaļas galvenā inspektore

Žanna Igaune, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienesta organizācijas pārvaldes Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu nodaļas galvenā inspektore

Recenzente:

Sanda Cielēna, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas vadītāja

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds

Saturs

1. LATVIJAS IZAICINĀJUMI TREŠO VALSTU PILSOŅU IDENTITĀTES NOTEIKŠANĀ DAŽĀDOS MIGRĀCIJAS PROCESOS	7
1.3. Nacionālie tiesību akti identitātes noteikšanas jomā	12
1.4. Institucionālā struktūra	13
2. IDENTITĀTES NOTEIKŠANAS METODES	13
2.2. Pielietotās metodes identitātes noteikšanai, ja personas identitātes nav pierādīta ar dokumentiem patvēruma / atgriešanās procedūrā	15
2.3. Metodes, kuras izmanto, lai pārbaudītu trešo valstu pilsoņu identitāti citās migrācijas procedūrās	19
3. LĒMUMU PIENĒMŠANAS PROCESS	20
3.1. Dažādo identitātes noteikšanas metožu un dokumentu statuss un nozīmīgums	20
3.2. Lēmumi, kurus pieņem kompetentās iestādes, pamatojoties uz identitātes pārvaldības procedūru rezultātiem	20
4. DATU BĀZES UN DATU PROCEDŪRAS	21
4.1. Juridiskais pamats	21
4.2. Datu procedūras un datu bāzes	23
4.3. Datu bāzu izmantošana izskatīšanas procesā	24
4.4. Jaunākās un plānotās izmaiņas	26
5. DISKUSIJAS UN DATU BĀZU NOVĒRTĒJUMS	27
6. SECINĀJUMI	28
1. Pielikums	29
2. Pielikums	29
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	31

KOPSAVILKUMS

Maza apjoma izpētes darbs “Pieteikuma iesniedzēja identitātes noteikšana migrācijas procesā – Latvijas izaicinājumi un pieredze” aptver migrācijas jomu, kura regulē trešās valsts pilsoņa identitātes noteikšanu patvēruma, izraidīšanas un likumīgās migrācijas procedūrās.

Darba vispārējais mērķis ir sniegt pārskatu par nozīmīgākajiem Latvijas izaicinājumiem un piemēroto praksi trešo valstu pilsoņu identitātes noteikšanā un pārbaudē dažādās migrācijas procedūrās, kas ir saistītas ar patvērumu, izraidīšanu un likumīgo migrāciju¹. Šis darbs papildina un atjaunina 2013.gada EMT maza apjoma izpētes darbā “Identitātes noteikšana patvēruma procedūrā: izaicinājumi un prakse”² iekļauto informāciju.

Latvijā trešo valstu pilsoņu identitātes noteikšanā atkarībā no atbildības jomas un nepieciešamības ir iesaistītas Valsts robežsardze, Valsts policija, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs, Valsts tiesu ekspertīžu birojs, kā arī organizācija, kas veic valodas noteikšanas ekspertīzi. Iestāde, kas veic trešo valstu pilsoņu identitātes noteikšanu gan patvēruma, gan izraidīšanas jomās, ir Valsts robežsardze. Likumīgās migrācijas jomā trešās valsts pilsoņa identitāti pārbauda Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārzemēs, izsniedzot vīzas, un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, izsniedzot uzturēšanās atļaujas. Valsts robežsardze trešās valsts pilsoņa identitāti pārbauda, izsniedzot vīzas uz Latvijas robežas.

Latvijas tiesību aktos, kas regulē patvēruma un migrācijas jomu nav ietverta trešās valsts pilsoņa identitātes definīcija. Valsts robežsardze patvēruma un izraidīšanas jomā pielieto dažādas identitātes noteikšanas metodes. Saistībā ar to, ka pēdējos gados ir pieaudzis nelikumīgo imigrantu skaits no Vjetnamas, radās nepieciešamība izveidot ciešāku sadarbību ar Vjetnamas kompetentajām iestādēm, lai veicinātu ātru un efektīvu Vjetnamas pilsoņu izraidīšanu. Lai to īstenotu, ir izstrādāts un Vjetnamas pusei iesniegts līguma projekts par personu, kuras nelikumīgi uzturas atpakaļuzņemšanu un sadarbības līguma projekts par nelegālās migrācijas apkarošanu.

Attiecībā uz lēmumu pieņemšanas procesu saistībā ar trešo valstu pilsoņu identitātes noteikšanu, Latvijas tiesību aktos nav definēti vienoti kritēriji identitāti apliecinājo pierādījumu klasificēšanai patvēruma procedūrā vai identitātes noteikšanas metožu klasificēšanai pēc to nozīmības, tādēļ katrā lietā pierādījumi tiek vērtēti individuāli. Ja izraidīšanas procedūras laikā, ir iegūta pretrunīga informācija, identificēšanas process turpinās, un Valsts robežsardzes amatpersonas izmanto citas metodes līdz brīdim, kad tiek iegūta nepārprotami skaidra informācija par personas identitāti.

Patvēruma un izraidīšanas procedūru ietvaros personu datu apmaiņa starp iesaistītajām institūcijām notiek Latvijas tiesību aktos noteiktajā kārtībā, savukārt ar citu valstu atbildīgajām institūcijām un starptautiskajām institūcijām informācijas apmaiņa par personu datiem notiek, pamatojoties uz noslēgtiem sadarbības līgumiem, un tā tiek izmantota mērķiem, kas ir noteikti līgumā. Patvēruma, izraidīšanas un likumīgās migrācijas jomā, Latvijā ir izveidotas un uzturētas 10 informācijas sistēmas, kurās tiek ievadīti trešo valstu pilsoņu dati.

Pašlaik notiek darbs, lai modernizētu Automātiskās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmu. Plānots uzlabot informācijas sistēmas sasaisti ar citām informācijas sistēmām, nodrošinot ne tikai datu salīdzināšanu, bet arī datu pārraidi uz citu valsts informācijas sistēmu (piemēram, Patvēruma meklētāju reģistru), kas ļaus samazināt administratīvo slogu un paātrinās informācijas apmaiņu.

Latvijas patvēruma izraidīšanas un likumīgās migrācijas jomu datu sistēmu darbību, kuras pārrauga Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2015. gadā vērtēja SIA “Ernst & Young Baltic” un sagatavoja ziņojumu, par konstatētajām nepilnībām. Šīs nepilnības Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde novērsīs 2017. gada beigās, īstenojot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (PMIF) nacionālās programmas 3.aktivitāti “Migrācijas un patvēruma atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība”.³

¹ Ietverot īstermiņa, ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas.

² Pieejams angļu valodā <http://www.emn.lv/?cat=3&paged=3>

³ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Darba noslēgumā secināts, ka fakts, ka Valsts robežsardze ir vienīgā iestāde, kas ir atbildīga par trešo valstu pilsoņu identificēšanu patvēruma un izraidīšanas procedūrās Latvijā, var uzskatīt par labo praksi, jo tā tiek nodrošināts identificēšanas procesa nepārtraukts turpinājums. Pētījuma rezultātā autori ir secinājuši, ka trešo valstu pilsoņu un patvēruma meklētāju identificēšanu var veicināt šādi pasākumi:

- Eiropas Savienības dalībvalstu nacionālo un Eiropas Savienības informācijas sistēmu modernizācija un attīstība ar nolūku iegūt pilnīgus personu datus (gan biometriskos, gan arī biogrāfiskos) un nodrošināt šo datu apmaiņu;
- sadarbības starp Eiropas Savienības dalībvalstīm stiprināšana un attīstība jautājumos, kas skar trešo valstu pilsoņu identificēšanu, tas ir dokumentu, kas apstiprina personas identitāti iegūšana, kā arī dokumentu paraugu un citas informācijas iegūšana, kas atvieglo un paātrina pasākumus trešās valsts pilsoņa identificēšanai;
- sadarbības ar trešo valstu pilsoņu izcelsmes/pilsonības valstīm izveide un stiprināšana, tai skaitā atbalsta sniegšana trešajām valstīm nacionālo datu bāzu par iedzīvotājiem izveidē.

DEFINĪCIJAS⁴

Bēgšanas risks: ES kontekstā individuālos gadījumos tādu iemeslu esamība, kas ir balstīti uz objektīviem un likumā definētiem kritērijiem un nosaka, ka trešās valsts pilsonis, uz kuru attiecas atgriešanas procedūra, varētu bēgt.

Identitāte⁵: ģipāšs ar personu saistīts raksturlielumu kopums, piemēram, vārds, dzimšanas datums, dzimšanas vieta, valstspiederība, biometriskie raksturlielumi utt., kas ļauj individualizēt personu

Izbaukšanas rīkojums: administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga, un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu.

Izraidīšana: no uzņēmējvalsts nākošas personas brīvprātīga, piespiedu, atbalstīta vai spontāna pārvietošanās atpakaļ uz izcelsmes valsti, valsti, kuras pilsonis ir persona, pastāvīgās uzturēšanās valsti, tranzīvalsti, vai jebkuru citu trešo valsti, uz kuru izraidāmais piekrīt atgriezties, parasti pēc ievērojama laika perioda pavadīšanas uzņēmējvalstī.

Nelikumīga uzturēšanās: trešās valsts pilsoņa, kurš neatbilst, vai vairs neatbilst Šengenas Robežu kodeksa 5. punktā noteiktajiem iebaukšanas priekšnosacījumiem vai citiem iebaukšanas, dzīvošanas vai uzturēšanās noteikumiem dalībvalstī, atrašanās konkrētās dalībvalsts teritorijā.

Nepilngadīgais bez pavadības: nepilngadīgs trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kurš ieceļo dalībvalsts teritorijā bez pieaugušā, kas ir atbildīgs par viņu saskaņā ar likumu vai parastajām tiesībām, kamēr viņš nav šādas personas apgādībā, vai nepilngadīgais, kas ir bez pavadības pēc ieceļošanas dalībvalsts teritorijā.

Patvēruma meklētājs: globālā kontekstā – persona, kura meklē patvērumu no vajāšanas vai smaga kaitējuma valstī, kas nav tās izcelsmes valsts, un saskaņā ar atbilstīgiem starptautiskiem un valsts instrumentiem gaida lēmumu par tās iesniegto pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai. ES kontekstā – persona, kura saskaņā ar Ženēvas konvenciju ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

Personu identitātes noteikšana starptautiskās aizsardzības procedūrā: process, kas parasti tiek veikts, pamatojoties uz dokumentu un pierādījumu pārbaudi, izmantojot dažādas procedūras un metodes, piemēram, tehniski pārbaudot dokumentus, caur vēstniecību veicot izmeklēšanu izcelsmes valstī, pirkstu

⁴ Izmantotas Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā ietvertās definīcijas, ja vien zemsvītras piezīmēs nav norādīts citādi. Vārdnīca pieejama www.emn.lv.

⁵ Šī izpētes darba kontekstā.

nospiedumu noņemšanu, kā arī runas-teksta analīzi un vecuma novērtēšanu, ja dokumentu pierādījumi nav autentiski, neatbilstoši, nepietiekami vai to nav.

Persona, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību: persona, uz kuru attiecas pirmās instances lēmums, ar kuru noraidīts pieteikums par starptautisko aizsardzību, tostarp lēmumi, ar kuriem pieteikumi atzīti par nepieņemamiem izskatīšanai vai nepamatoti, kā arī prioritāri vai steidzamības kārtā pieņemti administratīvo vai tiesu iestāžu lēmumi attiecināmajā laika periodā.

Piespiedu izraidīšana: izraidīšanas process, brīvprātīgi vai piespiedu kārtā pakļaujoties pienākumam atgriezties:

- personas izcelsmes valstī;
- tranzītvalstī saskaņā ar ES vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem līgumiem;
- citā trešajā valstī, uz kuru attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais labprātīgi nolemj doties un kurā viņš vai viņa tiks uzņemts.

Pieteikuma iesniedzējs, kas lūdz starptautisko aizsardzību: trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kurš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

Starptautiskās aizsardzības pieteikums: pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, lai saņemtu bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus Direktīvas 2011/95/ES darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu.

Trešās valsts pilsonis: ir jebkura persona, kura nav Eiropas Savienības pilsonis (tostarp bezvalstnieks) Līguma 17.(1). punkta izpratnē, un kura nebauda Kopienas brīvās pārvietošanās tiesības saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 2. (5). punktā sniegto definīciju.

Uzturēšanās atļauja: jebkāds dalībvalsts iestāžu izsniegts pilnvarojums, kas atļauj trešās valsts pilsonim legāli uzturēties tās teritorijā saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1030/2002 (2002. gada 13. jūnijs), ar ko nosaka vienotu uzturēšanās atļauju formu trešo valstu pilsoņiem, 1.(2).(a) punktu.

Valodas analīze izcelsmes noteikšanai: tiek definēta kā "runas un rakstiskās valodas analīzes metode, kas palīdz noteikt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju valstspiederību, reģionu vai etnisko izcelsmi.

Viltus un autentiski dokumenti tiešsaistē: ir definēta kā Eiropas Savienības interneta attēlu arhivēšanas sistēma, kas izveidota, lai atbalstītu ātru autentisku, neīstu un viltotu dokumentu attēlu apmaiņu starp ES dalībvalstīm nelegālās migrācijas un krāpniecisku dokumentu izmantošanas apkarošanai.

1. LATVIJAS IZAICINĀJUMI TREŠO VALSTU PILSONU IDENTITĀTES NOTEIKŠANĀ DAŽĀDOS MIGRĀCIJAS PROCESOS

Valsts robežsardzes amatpersonas saskaras ar vairākiem izaicinājumiem saistībā ar trešo valstu pilsoņu identitātes noteikšanu patvēruma un izraidīšanas jomās.

Saskaņā ar Patvēruma likuma⁶ nosacījumiem par patvēruma meklētāju iesniegumu pieņemšanu un sākotnējo darbību veikšanu, tai skaitā patvēruma meklētāja identitātes noteikšanu, ir atbildīga Valsts robežsardze. Minēto iesniegumu patvēruma meklētājs var iesniegt vai nu, ieceļojot valstī, vai jau esot valsts teritorijā.

Valsts robežsardzes amatpersonām nereti nākas saskarties ar tādām problēmām, ka, iesniedzot iesniegumu, patvēruma meklētājs:

- uzrāda viltotus personu apliecinošos dokumentus (daļēji, pilnīgi);
- uzrāda citai personai piederošos dokumentus;
- personu apliecinošo dokumentu vispār nav;
- apzināti sniedz maldinošu informāciju par savu identitāti un izcelsmes valsti;
- atsakās sadarboties ar patvēruma procedūrā iesaistītajām amatpersonām.

Trešās valsts pilsoņa identificēšanas procesu izraidīšanas jomā papildus jau minētajām problēmām apgrūtina vai aizkavē šādi faktori:

- trešā valsts atsakās sadarboties personas identifikācijas vai dokumentu izsniegšanas jautājumos;
- trešās valsts pilsoņa identifikācija nav iespējama dabas katastrofu attiecīgajā trešajā valstī dēļ.

Salīdzinot ar 2013. gadu, patvēruma meklētāju iesniegto iesniegumu skaits Latvijas Republikas teritorijā ir divkāršojies. Ja 2013. gadā to skaits bija 185, tad 2014. gadā tas pieauga līdz 364, 2015. gadā – 328, 2016. gadā – 350. Līdz ar to pieaudzis arī to patvērumu meklētāju skaits, kuriem iesniedzot, iesniegumu, nebija personu apliecinošo dokumentu (no 46 gadījumiem (2013.) līdz 116 gadījumiem (2016.)). Pārsvārā Valsts robežsardzes amatpersonas konstatē, ka iesniegumu iesniegšanai un patvēruma meklētāju dokumenta saņemšanai ir formāls raksturs, jo patvēruma meklētāji atstāj Latvijas Republikas teritoriju, izmantojot to kā tranzīta valsti iekļūšanai Eiropas Savienībā.

Tāpat problēmas rada patvēruma meklētāju vairākkārtējā identitātes maiņa identifikācijas procesa ietvaros, kad patvēruma meklētājs mutiski un/ vai rakstiski pēkšņi norāda citus personas datus (vārds, uzvārds, dzimšanas datums utt.). Identifikāciju īpaši apgrūtina tas, ka trešo valstu pilsoņi uzdodas par nepilngadīgām personām.

Latvijas Valsts robežsardzes praksē ir identificēti galvenie faktori, kas aizkavē trešo valstu pilsoņu izraidīšanu, un tie ir:

- trešās valsts nevēlēšanās sadarboties,
- trešās valsts pilsoņa atteikšanās sadarboties,
- trešās valsts pilsonis sniedz nepatiesus datus par sevi, izmanto viltotus vai svešus dokumentus.

⁶ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]

1.2 STATISTISKĀ INFORMĀCIJA

Tabula 1.1. Statistiskā informācija par starptautiskās aizsardzības un izraidīšanas procedūrām

	2012	2013	2014	2015	2016	Papildus informācija
Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju skaits, kuru personas identitāte nav dokumentēta ⁷ laikā, kad tika iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums	46 GEO-15 SYR-8 PSE-7 COD-4 AFG-3	29 SYR-12 EGY-5 GEO-3 RUS-3 IRQ-2	46 AFG-12 VNM-9 SYR-7 IRQ-6 DZA-4	104 VNM-40 AFG-26 IRQ-18 PAK-7 GEO-4	116 SYR-27 AFG-20 IND-16 PAK-13 ERI-9 NPL-7	Datu avots: Valsts robežsardze.
Kopējais starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem pieņemto pozitīvo lēmumu skaits, kuru identitāte pieteikuma iesniegšanas brīdī nav dokumentēta ⁸	12 SYR-5 PSE-5 IRN-2	9 SYR-5 EGY-2 IRQ-1 ERI-1	6 AFG-4 SYR-2	22 IRG-14 AFG-6 SYR-1 RUS-1	44 SYR-25 ERI-9 AFG-6 IRQ-3 KGZ-1	Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
Kopējais starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem pieņemto negatīvo lēmumu skaits, kuru identitāte pieteikuma	13 GEO-6 AFG-3	7 EGY-2 RUS-2	13 VNM-6 RUS-3	51 VNM-32; PAK-7;	49 AFG-17; IND-11;	Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

⁷ Šī izpētes darba kontekstā par dokumentētu tiek uzskatīta persona, kas var uzrādīt personas identitāti apliecinājošu dokumentu (personas identitātes karte vai pase) vai citu dalībvalstī pieņemtā (-o) dokumentu (piemēram, vadītāja apliecības).

⁸ Veicot personu identitātes apliecināšanu dokumenta (personas identitātes karte vai pase) vai citu dalībvalstī pieņemtā (-o) dokumenta (piemēram, vadītāja apliecības) uzrādīšanu, lai noteiktu personas identitāti.

iesniegšanas brīdī nav dokumentēta	COD-2 PSE-1 TUR-1	GEO-1 LKA-1 MAR-1	IRQ-2 LKA-1 BGD-1	GEO-3; COD-2; UKR-2; IRQ-2; IRN-2; AFG-1	PAK-10; NPL-4; TJD-2; BGD-2; LKA-2; CHN-1	
Visu noraidīto starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju kopējais (piespiedu) izraidīšanu skaits	21	11	20	93	14	Datu avots: Valsts robežsardze.

Tabula 1. 2. Statistiskā informācija par citām ar migrāciju saistītām procedūrām

	2012	2013	2014	2015	2016	Papildus informācija
Kopējais pieprasīto vīzu skaits konsulātos trešajās valstīs	184730	207924	210386	166957	169518	Datu avots: Nacionālā vīzu informācijas sistēma. ⁹
	RUS - 125324	RUS - 124098	RUS - 105552	RUS - 73981	RUS - 76385	
	BLR - 32431	BLR - 55299	BLR - 70679	BLR - 56062	BLR - 49614	
	UKR - 13166	UKR - 12667	UKR - 12580	UKR - 15226	UKR - 17696	
	GEO - 2798	UZB - 3136	CHN - 4471	GEO - 7715	GEO - 8045	
	AZE - 2778	GEO - 2878	GEO - 4187	UZB - 3621	UZB - 4826	
Kopējais vīzu atteikumu skaits konsulātos trešajās valstīs	1491	1753	1389	1767	2231	Datu avots: Nacionālā vīzu informācijas sistēma.
Kopējais noraidīto uzturēšanās atļauju skaits saistībā ar nodarbinātību, jo pieteikuma iesniedzēja identitāte nav uzskatāma par pietiekami pierādītu	0	0	0	0	0	Datu avots: Uzturēšanās atļauju reģistrs. ¹⁰
Kopējais atteikto uzturēšanās atļauju skaits studiju nolūkā, saistībā ar to, ka pieteikuma iesniedzēja identitāte, netiek uzskatīta par pietiekami pierādītu	0	0	0	0	0	Datu avots: Uzturēšanās atļauju reģistrs.
Kopējais atteikto uzturēšanās atļauju pieteikumu skaits ģimenes iemeslu dēļ, kuri ir noraidīti dēļ iesniedzēja identitātes / ģimenes attiecības netiek uzskatītas par pietiekami pierādītām	0	0	0	0	0	Datu avots: Uzturēšanās atļauju reģistrs.

⁹ Aptuvenie dati.

¹⁰ Pārvalda Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Tabula 1.3. Statistiskā informācija par identitātes noteikšanas metodēm

	2012	2013	2014	2015	2016	Papildus informācija
Kopējais gadījumu skaits, kad tika veikta valodas analīze, lai noteiktu trešās valsts pilsoņa identitāti	0	0	0	0	0	Datu avots: Valsts robežsardze.
Kopējais gadījumu skaits, kad tika veikts vecuma novērtējums, lai noteiktu, vai trešās valsts pilsonis bija nepilngadīgs	0	0	0	0	0	Datu avots: Valsts robežsardze.
Kopējais gadījumu skaits, kuros tika veikta DNS analīze ģimenes attiecību noteikšanai ģimenes atkalapvienošanās gadījumos	0	1	0	0	0	Datu avots: Valsts robežsardze.
Kopējais gadījumu skaits, kurās notika intervijas, lai noteiktu iespējamo izcelsmes valsti un / vai reģionu	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	Latvijas praksē nav bijuši gadījumi, kad tiktu veiktas intervijas ar mērķi noteikt iespējamo izcelsmes valsti/izcelsmes reģionu.

1.3. Nacionālie tiesību akti identitātes noteikšanas jomā

Latvijā identitātes noteikšanas procedūru starptautiskās aizsardzības jomā regulē Patvēruma likums. Lai pārņemtu un ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes tiesību aktu¹¹ prasības, tajā kopš 2014.gada veiktas šādas izmaiņas:

- Valsts robežsardzei ir tiesības:

1) veikt patvēruma meklētāja un viņa mantu apskati, kā arī izņemt priekšmetus un dokumentus, ja tiem var būt nozīme iesnieguma izskatīšanā, vai tie var radīt draudus patvēruma meklētājam vai apkārtējiem. Par šīm darbībām tiek sastādīts protokols. Patvēruma meklētāja apskati veic tā paša dzimuma Valsts robežsardzes amatpersona, ievērojot cilvēka cieņas, kā arī fiziskās un psiholoģiskās neaizskaramības principus. Nepilngadīgas personas un tās mantu apskati veic šīs personas pārstāvja klātbūtnē;

2) noteikt dokumentu, priekšmetu, valodas, medicīniskās un citas ekspertīzes un pārbaudes;

3) nofotografēt patvēruma meklētāju.

- Valsts robežsardze tās rīcībā esošo informāciju par patvēruma meklētāju, sākotnējā aptaujas anketā iegūto informāciju un iesniegumu iesniedz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei. Valsts robežsardze un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izvērtē, vai patvēruma meklētājam ir īpašas uzņemšanas vai procesuālās vajadzības;

- Nepilngadīgo personu bez pavadības personiskajās un mantiskajās attiecībās patvēruma procedūras laikā pārstāv bāriņtiesa vai tās iecelts aizbildnis, vai bērnu aprūpes iestādes vadītājs. Pārrunas ar nepilngadīgu personu veic amatpersona, kurai ir nepieciešamās zināšanas par nepilngadīgu personu īpašajām vajadzībām;

- Ja iesniegumu iesniegusi nepilngadīga persona bez pavadības, bāriņtiesa kopā ar pašvaldības sociālo dienestu, Valsts robežsardzi un Pilsonības un migrācijas pārvaldi nekavējoties veic pasākumus, lai meklētu nepilngadīgās personas ģimenes locekļus, un noskaidro, kādas ir šīs personas iespējas atgriezties ģimenē. Bāriņtiesa nekavējoties lemj par aizbildņa iecelšanu nepilngadīgai personai bez pavadības. Lēmumu par aizbildņa iecelšanu bāriņtiesa pieņem, noskaidrojot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes viedokli. Nepilngadīgai personai bez pavadības primāri tiek nodrošināta aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē.

Ar jaunā Patvēruma likuma stāšanās spēkā tika veiktas izmaiņas funkciju sadalījumā Latvijas patvēruma procedūrā iesaistīto institūciju starpā. Intervijas veikšana, lai izvērtētu iesnieguma atbilstību bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanas kritērijiem, ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu kompetencē, savukārt Valsts robežsardzes amatpersonas veic sākotnējo interviju ar patvēruma meklētāju,

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.;

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīvas 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.;

Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr.603/2013 par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr.1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.- Oficiālais Vēstnesis L 180, 29.06.2013.; Eiropas Parlamenta un padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.- Oficiālais Vēstnesis, L 94/375, 28.03.2014.

lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama, lai pieņemtu lēmumu par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas.

Latvijas tiesību aktos nav raksturots personas identitātes pārbaudes process, kad trešās valsts pilsonis piesakās vīzai, uzturēšanās atļaujai saistībā ar nodarbinātību vai studijām, vai saistībā ar ģimenes atkalapvienošanu.

1.4. Institucionālā struktūra

Valsts robežsardze ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa identifikācijas pārbaudi vīzu izsniegšanas gadījumos robežšķērsošanas vietās. Robežšķērsošanas vietās vīzas var izsniegt izņēmuma kārtā un gadījumā, ja ir izpildīti nosacījumi, kas minēti Vīzu kodeksā.¹² Valsts robežsardze veic trešo valstu pilsoņu uzraudzību gan uz valsts robežām, gan valsts iekšienē.

Diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs pieņem vīzu un uzturēšanās atļauju pieteikumus un izsniedz vīzas.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde pieņem lēmumus par uzturēšanās atļaujām un izsniedz uzturēšanās atļaujas. Dažos izņēmuma gadījumos izsniedz vīzas Latvijas teritorijā.

Valsts robežsardzē ir izveidots Ekspertīžu dienests, kas veic dokumentu tehnisko ekspertīzi un daktiloskopiskās identifikācijas ekspertīzi. Valsts robežsardzes Ekspertīžu dienests izmanto *iFADO*, *iPRADO* datu bāzes, *EDISON* sistēmu, kā arī citas nacionālās un starptautiskās dokumentu paraugu informācijas sistēmas. Valsts robežsardzes Ekspertīžu dienests rīko apmācības Valsts robežsardzes amatpersonām, kas veic robežpārbaudes un imigrācijas kontroles pasākumus valsts teritorijā, kā arī sniedz atbalstu Valsts robežsardzes amatpersonām jautājumos par dokumentu pārbaudi.

Valsts robežsardze, veicot trešo valstu pilsoņu identifikāciju, var izmantot citu iestāžu un organizāciju pakalpojumus, dažāda veida (specializētu) ekspertīžu veikšanai, piemēram, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra, Valsts tiesu ekspertīžu biroja, kā arī organizāciju, kas veic valodas ekspertīzi, pakalpojumus.

Veicot personas identitātes pārbaudi vīzas izsniegšanai, Ārlietu ministrijai ir iespēja salīdzināt ceļošanas dokumentus ar tai pieejamajiem ceļošanas dokumentu paraugiem. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, kas ir atbildīga par uzturēšanās atļauju izsniegšanu, arī ir pieejami ceļošanas dokumentu paraugi.

Valsts robežsardzes amatpersonām, kuras veic trešo valstu pilsoņu identifikāciju, ir pieejamas visas minētās ES datu bāzes (*EURODAC*, *SIS II*, *VIS*). Papildu tam ir iespēja pārbaudīt trešās valsts pilsoni starptautiskajā sistēmā *INTERPOL*. Arī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei un Latvijas diplomātiskajām pārstāvniecībām ir pieeja *SISII* un *VIS*, lai noteiktu vai pārbaudītu personas identitāti likumīgās migrācijas procesu ietvaros.

2. IDENTITĀTES NOTEIKŠANAS METODES

Latvijas tiesību aktos nav noteikta identitātes definīcija, kas ir attiecināma uz trešo valstu pilsoņiem, kuriem piemēro patvēruma un izraidīšanas procedūru. Savukārt praksē, organizējot izraidīšanas procesu, tiek veikti pasākumi un pielietotas dažādas metodes galveno identitātes sastāvdaļu noteikšanai: trešās valsts pilsoņa vārds, uzvārds, dzimšanas dati, pilsonības valsts un dzimums.

Latvijas tiesību aktos, kas regulē likumīgās migrācijas jomu, nav noteikta trešās valsts pilsoņa identitātes definīcija.

¹² Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regulas Nr.810/2009 ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss) 35. pantu.

Tabula 2.1. Dokumenti, kurus izmanto identitātes noteikšanai

Dokumenta veids	(a) Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji	(b) izraidīšanas procesam	(c) trešo valstu pieteikumu iesniedzēji apmeklētāju vīzām un uzturēšanās atļaujām studijām, ģimenes atkalapvienošanās un nodarbinātībai
Oficiālie ceļošanas dokumenti: pases, ID kartes.	Pase, ID karte.	Pase, personu apliecinošs dokuments, atgriešanas apliecība, ES izceļošanas dokuments.	Pase, ID karte.
Citi dokumenti: dzimšanas apliecības, vadītāja apliecības, šķiršanās apliecības, laulības apliecības, kvalifikāciju sertifikāti utt.	Dzimšanas apliecība, laulības apliecība, vadītāja apliecība, studenta apliecība, partijas biedru kartes un citi dokumenti, kuri sniedz informāciju par personas identitāti.	Dzimšanas apliecība, laulības apliecība, vadītāja apliecība, studenta apliecība, jūrnieka apliecība, kvalifikācijas sertifikāts u.c.	Dzimšanas/ laulības apliecības, ja trešās valsts pilsonis piesaka termiņuzturēšanās atļauju saviem ģimenes locekļiem. Vadītāja apliecība un citi profesionālās kvalifikācijas pierādījumi ir nepieciešami nodarbinātības gadījumos. Studenti iesniedz iepriekšējās izglītības apliecinošos dokumentus.
Neoficiāli (uzturēšanās) dokumenti, kā UNHCR reģistrācijas dokumenti.	Jā, tomēr līdz šim Valsts robežsardzei nav nācies strādāt ar tāda veida dokumentiem.	Jebkura veida dokumenti, kas apstiprina personas identitāti un valstisko piederību.	Nē.

Latvijas patvēruma procedūrā, lai veiktu personas identificēšanu, nepietiek ar dokumentu kopijām. Personas identificēšanas procesā tiek izskatīti visi oficiālie ceļošanas dokumenti - pase un ID karte, kā arī citi dokumenti, kuri sniedz informāciju par personas identitāti, piemēram, dzimšanas vai laulības apliecība, savukārt pārējie dokumenti (piemēram, partijas biedru kartes, studentu apliecība) tiek izmantoti kā papildus dokumenti personas identificēšanai.

Savukārt izraidīšanas procedūrā dokumentu kopijas ir uzskatāmas par papildu dokumentiem, uz kā pamata tiek veiktas papildu pārbaudes. Šādi dokumenti veicina identitātes noteikšanu vai apstiprināšanu, kā arī dokumentu iegūšanu trešās valsts pilsoņa izraidīšanas nodrošināšanai.

Likumīgās migrācijas¹³ jomā amatpersonas pieņem dokumentu kopijas, ja tās ir legalizētas. Ceļojuma dokumenta gadījumā kopijas netiek pieņemtas - persona uzrāda oriģinālo ceļošanas dokumentu.

Lielākās problēmas dokumentu autentiskuma noteikšanā patvēruma un izraidīšanas jomās rada to nepieciešamo dokumentu paraugu trūkums (pārsvarā Āfrikas un Tuvo Austrumu valstu civilstāvokli apliecinošo dokumentu (dzimšanas un laulības apliecības), nacionālo personas apliecinošo dokumentu, kā arī vadītāja apliecību paraugi), par kuriem nav noteikta valstu savstarpējā dokumentu apmaiņa.

Likumīgās migrācijas jomā visus dokumentus (izņemot ceļošanas dokumentus) legalizē vai apstiprina "Apostille"¹⁴, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka dokumenti varētu būt viltoti.

Valsts robežsardze konstatē viltotus dokumentus, galvenokārt, robežpārbaūžu vai imigrācijas kontroles laikā. Trešo valstu pilsoņi izmanto viltotus dokumentus, lai ieceļotu vai uzturētos Eiropas Savienības dalībvalstu

¹³Termiņa un ilgtermiņa vīzas pieteikumi un uzturēšanās atļaujas saistībā ar mācībām, ģimenes atkalapvienošanās un nodarbinātību.

¹⁴Dokumentu īstuma apliecināšana (legalizācija) nozīmē amatpersonas paraksta un zīmoga īstuma apliecināšanu, lai vienā valstī sastādīti publiski dokumenti iegūtu juridisku spēku citā valstī.

teritorijā, bet viltotus ceļošanas dokumentus, lai šķērsotu Latviju tranzītā un nokļūtu citā ES dalībvalstu teritorijā.

Valsts robežsardze ir izstrādājusi 2015. gada 16. janvāra iekšējos noteikumus Nr.1 “Noteikumi par Valsts robežsardzes amatpersonu darbību, ja trešās valsts pilsonis pieprasa patvērumu”, kas nosaka Valsts robežsardzes amatpersonas darbību, ja persona pieprasa patvērumu Latvijas Republikā vai par kura iesnieguma par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu izskatīšanu ir atbildīga Latvijas Republika.

Noteikumi nosaka, ka:

- Valsts robežsardzes amatpersona noņem katra vismaz 14 gadus veca patvēruma meklētāja pirkstu nospiedumus, lai pārbaudītu viņa identitāti;
- Valsts robežsardzes amatpersona veic dokumentu padziļināto pārbaudi, ja nepieciešams, pieaicinot ekspertus, kas veiks dokumentu tehnisko ekspertīzi;
- šaubu gadījumā par vecumu var noteikt vecuma noteikšanas ekspertīzi;
- nepieciešamības gadījumā var noteikt personas valodas ekspertīzi.

Izraidīšanas jomā nav izstrādātas identitātes noteikšanas metožu vadlīnijas.

Tāpat ir izstrādāti Valsts robežsardzes 2015. gada 10. jūlija noteikumi Nr. 860 “Pagaidu noteikumi par Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas izmantošanas kārtību Valsts robežsardzes struktūrvienībās”, kuri nosaka kārtību Valsts robežsardzes struktūrvienībās personu datu apstrādei Eurodac sistēmā.

Latvijā trešo valstu vīzu un uzturēšanās atļauju pieteikumu iesniedzēji nav atbrīvoti no pienākuma iesniegt oficiālu ceļošanas dokumentu.

2.2. Pielietotās metodes identitātes noteikšanai, ja personas identitātes nav pierādīta ar dokumentiem patvēruma / atgriešanās procedūrā

Tabula. 2.2. Metodes, kas tiek izmantotas identitātes noteikšanai patvēruma/izraidīšanas procedūrā (I)

Metode	Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji	Noraidīto starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju izraidīšana
Valodas analīze, lai noteiktu iespējamo izcelsmes valsti un / vai reģionu	Valsts robežsardzes amatpersonai ir tiesības noteikt personai valodas ekspertīzi ¹⁵ . Valodas analīzi veic tulkošanas firmas ¹⁶ , kuras sniedz šādus pakalpojumus.	Imigrācijas likumā ¹⁷ Valsts robežsardzei ir deleģētas tiesības noteikt un organizēt dokumentu, priekšmetu, valodas, medicīniskās un citas ekspertīzes un pārbaudes, lai identificētu aizturēto trešās valsts pilsoni un viņa pilsonības valsti ¹⁸ . Lēmumu par nepieciešamību veikt valodas analīzi pieņem persona, kuras lietvedībā ir izraidāmā trešās

¹⁵Saskaņā ar Patvēruma likuma 7. panta otrās daļas 2. punktu.

¹⁶Valsts robežsardze veic pakalpojumu cenu aptauju un izvēlās vispiemērotāko. Iespējams izmantot arī ES dalībvalstu tulkošanas biroja pakalpojumus. Tas pats attiecināms uz ārzemniekiem.

¹⁷Imigrācijas likums.- "Ziņotājs", Nr. 24, 27.12.2002.- [stājās spēkā 01.05.2003.]

¹⁸ Saskaņā ar Imigrācijas likuma 57. panta 4.daļu.

		valsts pilsoņa lieta. Savukārt pašu valodas analīzi veic tulkošanas firmas ¹⁹ , kuras sniedz šādus pakalpojumus.
Vecuma noteikšana	<p>Valsts robežsardze jebkurā identificēšanas procesa posmā, saņemot nepilngadīgās personas bez pavadības pārstāvja piekrišanu, var noteikt medicīnisko ekspertīzi, tai skaitā, lai noteiktu šīs personas vecumu, ja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • personas rīcībā nav dokumentu, kas apstiprina viņas vecumu; • ir pamatotas aizdomas, ka persona uzdodas par nepilngadīgo, lai izvairītos no izraidīšanas procedūras; • ir šaubas par personas, kura uzdodas par nepilngadīgo, vecumu. <p>Vecuma noteikšanas ekspertīzi veic Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centrs.</p>	<p>Valsts robežsardze var noteikt un organizēt trešās valsts pilsoņa vecuma noteikšanas ekspertīzi.²⁰</p> <p>Lēmumu par nepieciešamību veikt vecuma noteikšanas ekspertīzi pieņem persona, kuras lietvedībā ir izraidāmā trešās valsts pilsoņa lieta.</p> <p>Vecuma noteikšanas ekspertīzi nozīmē šādos gadījumos:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ja personas rīcībā nav dokumenta, kas apstiprina tās vecumu, - ja ir pamatotas aizdomas, ka persona uzdodas par nepilngadīgo, lai izvairītos no izraidīšanas vai patvēruma procedūras, - ja ir šaubas par personas, kura uzdodas par nepilngadīgo, vecumu. <p>Šādu ekspertīzi veic gadījumos, ja trešās valsts pilsonis, kurš norāda, ka ir nepilngadīgs nesadarbojas (sniedz nepatiesas ziņas par sevi, nesniedz ziņas par sevi utt.) un nav iespējams iegūt dokumentus, kas apstiprina viņa personību un valstisko piederību.</p> <p>Vecuma noteikšanas ekspertīzi veic Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centrs.</p>
Intervijas, lai noteiktu iespējamo izcelsmes valsti un / vai reģionu (vai citus identitātes elementus, piemēram, ticību un etnisko piederību)	<p>Jebkurai personai, kura iesniegusi iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa saņemšanu Latvijas Republikā, pārrunas veic īpaši apmācītas (intervēšanā, identifikācijā u.c.) Valsts robežsardzes amatpersonas, kuru kompetencē ir darbības ar patvēruma meklētāju.</p> <p>Pārrunas neveic, ja atbilstoši ārsta atzinumam patvēruma meklētājam ir pastāvīgi veselības traucējumi, kas to nepieļauj.</p>	<p>Saskaņā ar Imigrācijas likumā noteikto Valsts robežsardze var organizēt pasākumus intervijas veikšanai ar mērķi noteikt iespējamo trešās valsts pilsoņa izcelsmes valsti/izcelsmes reģionu.</p> <p>Latvijas praksē nav bijuši gadījumi, kad piespiedu izraidīšanas procedūrā tika veiktas šāda veida intervijas.</p> <p>Lēmumu par nepieciešamību veikt interviju pieņem persona, kuras lietvedībā ir izraidāmā trešās valsts pilsoņa lieta.</p>
Ar identitāti saistītie dokumenti un e-darījumi ar valsts iestādēm (piemēram, nodokļi, sociālie pabalsti)	Nē.	<p>Jā. Izvēles.</p> <p>Šādu metodi Valsts robežsardze var izmantot pēc izvēles atkarībā no lietas apstākļiem. Imigrācijas likumā nav noteikts, ka šādu metodi veic visos gadījumos.</p>

¹⁹Valsts robežsardze cenu aptaujas rezultātā izvēlas vispiemērotāko pakalpojuma sniedzēju. Iespējams izmantot arī ES dalībvalstu tulkošanas biroja pakalpojumus.

²⁰Saskaņā ar Imigrācijas likumu.

<p>Viedtālruni un citas digitālās ierīces: vai tiesībsardzības / imigrācijas iestādes drīkst konfiscēt (īslaicīgi vai pastāvīgi) šādas ierīces un piekļūt to saturam, lai noteiktu vai pārbaudītu personas identitāti?</p>	<p>Jā, to veic Valsts robežsardzes amatpersona, bet tikai Kriminālprocesa likuma ietvaros.</p>	<p>Valsts robežsardze Kriminālprocesa likuma ietvaros var izņemt trešās valsts pilsonim piederošus viedtelefonus un citas digitālās iekārtas. Informācija, kas atrodama šajās iekārtās, tiek izmantota trešās valsts pilsoņa identificēšanai un izraidīšanas īstenošanai.</p>
<p>Cita</p>		<p>Valsts robežsardze (Izvēles), lai identificētu trešās valsts pilsoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sadarbojas ar trešo valstu konsulātiem, vēstniecībām, pārstāvniecībām, lai pārbaudītu trešās valsts pilsoņa sniegto informāciju par savu identitāti, kā arī iegūtu papildu informāciju par trešās valsts pilsoni; - sadarbojas ar trešo valstu kompetentajām iestādēm, lai pārbaudītu iegūto informāciju (piem., atpazīšana pēc fotogrāfijas, pirkstu nospiedumu pārbaude nacionālajās datu bāzēs trešajā valstī). <p>Šādas metodes tiek izmantotas pēc nepieciešamības.</p>

Tabula 2.3. Metodes, kas tiek izmantotas identitātes noteikšanai patvēruma / izraidīšanas procedūrā (II)

Metode	Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēji		Noraidīto starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju izraidīšana	
	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze
<p>Pirkstu nospiedumu salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs</p>		<p>Valsts robežsardze veic visu patvēruma meklētāju, kas sasnieguši 14 gadu vecumu pirkstu nospiedumu salīdzināšanu Eurodac datu bāzē.</p>	<p>Katram piespiedu kārtā izraidāmajam trešās valsts pilsonim, kurš sasniedzis 14 gadu vecumu, Valsts robežsardze noņem pirkstu nospiedumus, kurus pārbauda nacionālajā datu bāzē un pēc pārbaudes saglabā tajā.</p>	<p>Trešās valsts pilsoni, kuram piemēro izraidīšanas procedūru, pēc nepieciešamības pārbauda ES datu bāzēs.</p>
<p>Fotogrāfijas salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs</p>		<p>Nē.</p>	<p>Saskaņā ar Imigrācijas likumā noteikto Valsts robežsardze fotografē personu un saglabā fotogrāfiju nacionālajā datu bāzē. Šobrīd tiek veikti tehnoloģiskie uzlabojumi nacionālajā sistēmā, kuri ļaus veikt automātisku trešo valstu pilsoņu fotogrāfiju salīdzināšanu.</p>	<p>Valsts robežsardze ievieto informāciju ES datu bāzēs par trešo valstu pilsoņiem, kuri ir izraidīšanas procesā.</p> <p>Nepieciešamības gadījumā Valsts robežsardze veic trešās valsts pilsoņa sniegtās informācijas pārbaudi ES</p>

			Fotogrāfijas, kuras glabājas nacionālajās informācijas sistēmās var tikt izmantotas identitātes pārbaudēm, lai pārbaudītu trešās valsts pilsoņa sniegto informāciju. Pārbaudes tiek veiktas ārpus informācijas sistēmas (sistēma nesalīdzina datus automātiski).	datu bāzēs. Pārbaudes tiek veiktas, ņemot vērā lietas apstākļus un pēc nepieciešamības. Pārbaudes tiek veiktas ārpus informācijas sistēmas (sistēma nesalīdzina datus automātiski).
DNS analīze	Patvēruma likumā ir noteikts, ka Valsts robežsardzei ir tiesības noteikt un organizēt medicīniskās un citas ekspertīzes un pārbaudes, tai skaitā, DNS analīzes, ja ir tāda nepieciešamība.		Valsts robežsardzei ir tiesības noteikt un organizēt medicīniskās un citas ekspertīzes un pārbaudes, tai skaitā, DNS analīzes, ja ir tāda nepieciešamība.	

Tabula 2.4. Metodes, kuras valsts iestādes plāno izmantot identitātes noteikšanai patvēruma / izraidīšanas procedūrā

	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze
Pirkstu nospiedumu salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs		Šobrīd tiek realizēts projekts, kura ietvaros paredzēts veikt personas pirkstu nospiedumu salīdzināšanu ar CVIS.		Pēc Eiropas Savienības tiesību aktu spēkā stāšanās plānots pievienot Šengenas informācijas sistēmai pirkstu nospiedumus kopā ar izraidīšanas lēmumiem.
Fotogrāfijas salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs	Šobrīd tiek realizēts projekts, kura ietvaros paredzēts veikt fotogrāfiju salīdzināšanu nacionālajā Eurodac un AFIS sistēmās.	Nē.	Plānots nodrošināt automātisku fotogrāfiju salīdzināšanu nacionālajā datu bāzē.	Pēc Eiropas Savienības tiesību aktu spēkā stāšanās plānots pievienot Šengenas informācijas sistēmai fotogrāfijas kopā ar pievienotiem izraidīšanas lēmumiem.

Kopš 2014. gada 11. oktobra Valsts robežsardzei ir iespēja veikt patvēruma meklētāju biometrisko datu salīdzināšanu ar VIS. To izmanto gadījumos, kad jānosaka par patvēruma pieteikumu atbildīgā dalībvalsts vai arī, ja Valsts robežsardzes amatpersonai ir pamatotas aizdomas, ka minētā persona, mēģinājusi saņemt vīzu, lai ieceļotu citā Eiropas Savienības dalībvalstī. Pārbaudot VIS pieejamo informāciju, būs iespēja minēto personu identificēt, piemēram, atrast dokumentus, kas liecina par citu identitāti.

Latvijā ir veiktas izmaiņas metodēs, kuras izmanto, lai noteiktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju identitāti patvēruma procedūrā. Patvēruma likums²¹ nosaka, ja iesniegumu iesniegusi nepilngadīga persona bez pavadības, bāriņtiesa kopā ar pašvaldības sociālo dienestu, Valsts robežsardzi un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi nekavējoties veic pasākumus, lai meklētu nepilngadīgās personas ģimenes locekļus, un noskaidro, kādas ir šīs personas iespējas atgriezties ģimenē.

Saistībā ar to, ka ir pieaudzis nelikumīgo imigrantu skaits no Vjetnamas, radās nepieciešamība izveidot ciešu sadarbību ar Vjetnamas kompetentajām iestādēm, lai veicinātu ātru un efektīvu Vjetnamas pilsoņu izraidīšanu. Īpaši aktuāls ir jautājums par nepilngadīgo Vjetnamas pilsoņu atgriešanu un nodošanu ģimenes locekļiem vai specializētas iestādes pārstāvim Vjetnamā. Tādēļ ir izstrādāts un Vjetnamas pusei iesniegts līguma projekts par personu, kuras uzturas nelikumīgi, atpakaļuzņēšanu un sadarbības līguma projekts par nelegālās migrācijas apkarošanu.

2.3. Metodes, kuras izmanto, lai pārbaudītu trešo valstu pilsoņu identitāti citās migrācijas procedūrās

Trešās valsts pilsonis, piesakoties uzturēšanās atļaujai, uzrāda ceļošanas dokumentu. Latvijas tiesību aktos šim noteikumam nav izņēmumu.

Tabula 2.6. Identitātes noteikšanas metodes

Īstermiņa vīzas		
Metode	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze
Pirkstu nospiedumu salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs	Nē.	Nē.
Fotogrāfijas salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs	Jā, fotogrāfiju var salīdzināt ar iepriekš izdotām vīzām	Nē.
Uzturēšanās atļaujas saistībā ar studijām, nodarbinātību, ģimeni		
Metode	Nacionālā datu bāze	Eiropas datu bāze
Pirkstu nospiedumu salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs	Pirkstu nospiedumus automātiski salīdzina, izsniedzot jaunu uzturēšanās atļauju (eID).	Nē.
Fotogrāfijas salīdzināšana nacionālajās un Eiropas datubāzēs	Fotogrāfiju var salīdzināt ar iepriekš izdotajām uzturēšanās atļaujām.	Nē.

²¹ Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]

3. LĒMUMU PIENĒMŠANAS PROCESS

3.1. Dažādo identitātes noteikšanas metožu un dokumentu statuss un nozīmīgums

Likumīgās migrācijas jomā ikvienā uzturēšanās atļaujā iekļautie biometrijas dati tiek nodoti pārbaudei īpaši izveidotai biometrijas sistēmai ar mērķi novērst identitātes konflikta rašanos.²²

Patvēruma jomā Latvijas tiesību aktos nav definēti vienoti kritēriji identitāti apliecinošo pierādījumu klasificēšanai patvēruma procedūrā vai identitātes noteikšanas metožu klasificēšanai pēc to nozīmības, tādēļ katrā lietā pierādījumi tiek vērtēti individuāli.

Izraidīšanas procesā trešās valsts pilsonis ir uzskatāms par identificētu, ja ir iegūti nepārprotami skaidri un apstiprinoši dati par personas vārdu, uzvārdu, dzimšanas datiem un valstisko piederību.

Lēmumu par to, ka persona ir uzskatāma par identificētu pieņem Valsts robežsardzes amatpersona, kuras lietvedībā ir izraidāmā trešās valsts pilsoņa lieta. Minētais lēmums par trešās valsts pilsoņa identificēšanu nav administratīvais akts un to nenoformē rakstiski.

Dažādu metožu izmantošana identificēšanas procesā ļauj iegūt vairāk informācijas par konkrētu personu. Gadījumā, ja ir iegūta pretrunīga informācija, identificēšanas process turpinās, tiek izmantotas citas metodes līdz brīdim, kad tiks iegūta nepārprotami skaidra informācija par personas identitāti.

Praksē Valsts robežsardze izmanto identitātes noteikšanas pakāpes atkarībā no iegūtās informācijas par trešās valsts pilsoni apjoma un pierādījumiem, kas apstiprina viņa personību un valstisko piederību.

Proti:

- nedokumentētie trešo valstu pilsoņi,
- pieņemama identitāte,
- apstiprināta identitāte,
- apstiprināta identitāte un iegūti dokumenti,
- neidentificētie trešo valstu pilsoņi (nesadarbojas, maina datus par sevi, izmanto viltotus vai svešus dokumentus, utt.).

3.2. Lēmumi, kurus pieņem kompetentās iestādes, pamatojoties uz identitātes pārvaldības procedūru rezultātiem

Starptautiskās aizsardzības pieteikums

Saskaņā ar Patvēruma likumā noteikto, ja tiek konstatēts, ka patvēruma meklētājs ir maldinājis patvēruma procedūrā iesaistītās institūcijas, sniedzot nepatiesu informāciju vai dokumentus vai arī, neiesniedzot atbilstošu informāciju vai viņa identitāti vai valstspiederību apliecinošus dokumentus vai patvēruma meklētājs ir ļaunprātīgi iznīcinājis vai pametis identitāti apliecinošu vai ceļošanas dokumentu, kas būtu varējis palīdzēt noteikt viņa identitāti vai valstspiederību, patvēruma iesniegums tiks izskatīts saīsinātā kārtībā un pirmās instances lēmums būs negatīvs.

Izraidīšana

Starptautiskās aizsardzības procesā iegūtie personas identitātes rezultāti ir pieejami iestādēm, kuras sagatavo piespiedu izraidīšanas lēmumus un tos īsteno. Izraidīšanas procesa īstenošanas laikā

²² Ministru kabineta 2014. gada 6. maija noteikumi Nr.234 "Biometrijas datu apstrādes sistēmas noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 87, 08.05.2014.- [stājās spēkā 09.05.2016.]

identificēšanas process, kas tika iesākts patvēruma procedūras laikā, turpinās un tiek piemērotas tās metodes, kuras nebija iespējams pielietot patvēruma procedūras laikā.

Tādējādi trešās valsts pilsonim, kuram ir atteikts piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu, Valsts robežsardze veic papildu pasākumus viņa identificēšanai sadarbībā ar trešo valsti, ar mērķi iegūt ceļošanas dokumentu un nodrošināt viņa pieņemšanu/nodošanu.

Identitātes noteikšanas iznākums ietekmē izraidīšanas procedūru. Gadījumā, ja, izmantojot visas identificēšanas metodes, nav iegūta informācija par trešās valsts pilsoņa identitāti vai nav izdevies iegūt tās apstiprinājumu, trešās valsts pilsoņa izraidīšana tiek atlikta līdz jaunu apstākļu noskaidrošanai.

Procedūra trešo valstu pretendentiem vīzu un uzturēšanās atļauju saņemšanai

Identitātes noteikšanas iznākums ietekmē lēmumu par vīzu un uzturēšanās atļauju izsniegšanu. Ja identitāti nevar noteikt, lēmums būs negatīvs.

4. DATU BĀZES UN DATU PROCEDŪRAS

4.1. Juridiskais pamats

Patvēruma joma

Saskaņā ar Patvēruma likumu²³ persona iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu iesniedz personīgi Valsts robežsardzei, kura, pieņemot minēto iesniegumu, veic nepieciešamās sākotnējās procesuālās darbības. Valsts robežsardze visu tās rīcībā esošo informāciju par patvēruma meklētāju pārsūta Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, kas ir atbildīga par lēmuma pieņemšanu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt.

Papildus tam saskaņā ar Iekšlietu ministrijas 2014. gada 14. jūlija iekšējiem noteikumiem Nr. 1-10/28 "Patvēruma procedūrā iesaistīto Iekšlietu ministrijas padotībā esošo iestāžu sadarbības kārtība" Valsts robežsardze, lai veiktu pārbaudes, vai persona nerada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai un drošībai vai patvēruma meklētājs neatrodas ārvalstu tiesībsargājošo iestāžu starptautiskajā meklēšanā, kā arī personas identitātes noteikšanai, nosūta informāciju par patvēruma meklētāju Drošības policijai un Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības birojam.

Valsts robežsardzei²⁴ ir tiesības, veicot patvēruma meklētāja identificēšanu, noteikt un veikt personas dokumentu, priekšmetu, valodas, medicīniskās un citas ekspertīzes un pārbaudes. Ja nepieciešams veikt minētās pārbaudes, Valsts robežsardze nosūta tās rīcībā esošo patvēruma meklētāja informāciju iestādēm, kuras veiks minētās ekspertīzes (Valsts tiesu ekspertīžu birojs, Valsts policijas Kriminālistikas pārvalde, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienests, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs).²⁵

Likumā par aviāciju²⁶ un Ministru kabineta noteikumos Nr.339 "Noteikumi par ostu formalitātēm"²⁷ ir noteikts pienākums pārvadātājiem sniegt datus par pasažieriem.

Ja tiek konstatēts, ka par iesnieguma izskatīšanu varētu būt atbildīga cita dalībvalsts, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļa, izmantojot elektroniskās komunikācijas tīklu *Dubliņet*,

²³ Saskaņā ar Patvēruma likumu.

²⁴ Saskaņā ar Patvēruma likumu.

²⁵ Saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumu Nr.835 "Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu un tiesu ekspertu specialitāšu klasifikatoru" 2. punktu.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 251, 23.12.2016.- [stājās spēkā 24.12.2016.]

²⁶ Saskaņā ar Likuma par aviāciju 84' pantu.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 20.10.1994.-[stājās spēkā 03.11.1994.]

²⁷ Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 15. maija noteikumu Nr. 339 "Noteikumi par ostu formalitātēm" 72.6. punktu.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 85, 31.05.2012.- [stājās spēkā 01.06.2012.]

Dublinas Regulā noteiktajos termiņos nosūta pieprasījumu, norādot pārbaudāmās personas datus, atbilstošajai Eiropas Savienības dalībvalstij.

Saskaņā ar 2011. gada 12. janvārī starp Valsts robežsardzi un Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu lietās Baltijas un Ziemeļvalstu reģionālo biroju (UNHCR) noslēgto Saprašanās Memorandu par savstarpējo sadarbību, lai atbalstītu patvēruma meklētāju pieejamību Latvijas Republikas teritorijai un patvēruma procedūrai, Valsts robežsardze katru mēnesi iesniedz UNHCR statistisko informāciju par pēdējo mēnesi attiecībā uz:

- a) personu, kurai netika dota atļauja ieceļošanai Latvijas Republikas teritorijā, skaitu, vecumu, dzimumu, pilsonību, aizturēšanas iemeslus, informāciju par turpmākajām piemērotajām procedūrām un īsu skaidrojumu par atļaujas ieceļošanai Latvijas Republikas teritorijā nedošanas pamatojumu;
- b) personu, kuras iesniegušas patvēruma pieteikumus robežšķērsošanas vietās vai citās Valsts robežsardzes struktūrvienībās valsts teritorijā, skaitu, vecumu, dzimumu, pilsonību, aizturēšanas iemeslus un turpmākajām piemērotajām procedūrām.

Izraidīšanas joma

Starp Valsts robežsardzi un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, kas ir iesaistītas izraidīšanas procesa īstenošanā, informācijas apmaiņa par izraidāmajiem trešo valstu pilsoņiem notiek, izmantojot vienotu informācijas sistēmu – Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistru (IĀIAR).

Likumā par aviāciju²⁸ un Ministru kabineta noteikumos Nr.339 “Noteikumi par ostu formalitātēm”²⁹ ir noteikts pienākums pārvaldītājiem sniegt datus par pasažieriem.

Citu valstu kompetentās iestāžu starpā informācijas apmaiņa par personas datiem notiek, pamatojoties uz noslēgtiem sadarbības līgumiem, un tiek izmantota mērķiem, kas ir noteikti līgumā.

2012. gada 23. decembrī, Valsts robežsardze noslēdza vienošanos ar Starptautiskās migrācijas organizāciju par sadarbību trešo valstu pilsoņu brīvprātīgās atgriešanas jomā, kuras mērķis ir informācijas apmaiņa par trešo valstu pilsoņiem, kuriem tiks sniegts atbalsts brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros.

Sadarbības līgumi

Saprašanās Memorands par savstarpējo sadarbību, lai atbalstītu patvēruma meklētāju pieejamību Latvijas Republikas teritorijai un patvēruma procedūrai (Valsts robežsardze un UNHCR) veicina Valsts robežsardzes un UNHCR sadarbību, īstenojot:

- informācijas apmaiņu par nelegālo migrāciju Latvijas Republikā, Baltijas reģionā un pasaulē;
- informācijas apmaiņu par situāciju starptautiskās aizsardzības pieteicēja izcelsmes apvidos vai reģionos;
- darba tikšanās;
- Valsts robežsardzes virsnieku apmācību un novērošanu;
- piekļuvi personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, lietām;
- Valsts robežsardzes rīcības novērošanu saistībā ar personām, kuras meklē starptautisko aizsardzību, kā arī viņu aizsardzību pret izraidīšanu.

²⁸ Saskaņā ar Likuma par aviāciju 84' pantu.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 20.10.1994.-[stājās spēkā 03.11.1994.]

²⁹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 15. maija noteikumu Nr. 339 “Noteikumi par ostu formalitātēm” 72.6. punktu.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 85, 31.05.2012.- [stājās spēkā 01.06.2012.]

Memorandā arī ir norādīti Valsts robežsardzes un UNCHR pienākumi un tiesības.

Citiem līgumiem par informācijas apmaiņu, ko Valsts robežsardze ir noslēgusi ar kaimiņvalstu kompetentajām iestādēm par nelegālās migrācijas apkarošanu, ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss un tie nav publiski pieejami. Šo līgumu mērķis ir droša informācijas apmaiņa starp Līgumslēdzēju pusēm. Galvenais šo līgumu princips ir personu datu aizsardzība, iegūto datu izmantošana iespējama tikai līgumā paredzētajiem mērķiem. Līgumos ir noteikts aizliegums izplatīt iegūto informāciju trešajai pusei. Līguma ietvaros iegūta informācija tiek izmantota trešā valsts pilsoņa identificēšanas un efektīvas izraidīšanas nodrošināšanas mērķiem.

4.2. Datu procedūras un datu bāzes

Patvēruma joma

Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmā tiek uzglabāti patvēruma meklētāja biogrāfiskie dati (uzvārds, vārds (vārdi), dzimums, dzimšanas datums, valstspiederība un tās veids) un biometriskie dati (pirkstu nospiedumi, personas sejas digitālais foto komplekts (sejas pretskats, labais profils un kreisais profils)). Papildus tam sistēmā ir paredzēta iespēja atzīmēt, vai personas identitāte ir apstiprināta – gadījumos, kad personai bijuši līdzīgi autentiski personu apliecinošie dokumenti. Šī iespēja pastāv arī gadījumos, kad sākotnēji personai līdzīgi nav autentisku personu apliecinošo dokumentu, tomēr identificēšanas procesā tie tiek iegūti.

Patvēruma meklētāju reģistrā tiek iekļauts patvēruma meklētāja vārds/vārdi, uzvārds, dzimums, dzimšanas datums, valsts un vieta, valstiskā piederība un tās veids, tautība, reliģiskā piederība, izglītības līmenis, sazināšanās valodas, uzrādītais personu apliecinošais dokuments, patvēruma meklētāja personas dokuments. Šobrīd reģistrā netiek iekļauti personas biometriskie dati, tomēr reģistrā tiek ievadīts patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas identifikācijas numurs, pēc kura Eurodac nacionālajā sistēmā var sameklēt attiecīgās personas ievadītos datus, tai skaitā pirkstu nospiedumus. Nākotnē šajā reģistrā tiek plānots ieviest iespēju augšupielādēt personu apliecinošos dokumentus skenētā veidā.

Izraidīšanas joma

Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistrā tiek iekļauti izraidāmo trešo valstu pilsoņu biogrāfiskie dati, kā arī dati par lēmumiem un pasākumiem, kas veikti izraidīšanas procedūras ietvaros (pieņemtie lēmumi par aizturēšanu, alternatīvo līdzekļu piemērošanu, atgriešanas lēmumi, ieceļošanas aizlieguma lēmumi Latvijā un Šengenas dalībvalstīs utt.), kā arī iegūtiem dokumentiem.

Robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmā tiek iekļauti dati par personām, kuras šķērso robežu, informācija par ceļošanas dokumentu, vīzu, uzturēšanās atļauju, kā arī transportlīdzekli, kas tika izmantots robežas šķērsošanai tiek iekļauti, kas ir saistīti ar ārējās robežas šķērsošanu.

Automatizētajā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā tiek iekļauti biogrāfiskie un biometriskie dati par aizturētajiem trešo valstu pilsoņiem. Sistēmas datus izmanto personu identificēšanai, veicot pārbaudes, kas saistītas ar personu ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un tranzīta noteikumu ievērošanas kontroli.

Likumīgās migrācijas joma

Nacionālā vīzu informācijas sistēmā tiek iekļauti šādi vīzu turētāja dati: vārds, uzvārds, iepriekšējais uzvārds, valstiskā piederība, dzimšanas vieta un datums, dzimums, ceļošanas dokuments, dzīvesvieta, fotogrāfija, pirkstu nospiedumi.

Uzturēšanās atļauju reģistrā, ledzīvotāju reģistrā un Personu apliecinošu dokumentu informācijas sistēmā tiek iekļauti šādu uzturēšanās atļauju turētāju dati: vārds, uzvārds, valstiskā piederība, tautiskā piederība, dzimšanas vieta un datums, dzimums, fotogrāfija, ceļošanas dokuments, dzīvesvieta, ģimenes stāvoklis, pirkstu nospiedumi.

4.3. Datu bāzu izmantošana izskatīšanas procesā

Migrācijas procesā iesaistīto valsts institūciju pārvaldītās datu bāzes:

- Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas pārzinis ir Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs. Informāciju par personu Eurodac sistēmā iekļauj un aktualizē Valsts robežsardze³⁰.
- Patvēruma meklētāju reģistra pārzinis ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
- Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizliegumu reģistra pārzinis ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
- Iedzīvotāju reģistra, Uzturēšanās atļauju reģistra, Darba atļauju reģistra, Nacionālās vīzu informācijas sistēmas, Personu apliecināšanu dokumentu informācijas sistēmas pārzinis ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.
- Automatizētajā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas (AFIS) pārzinis ir Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs.
- Robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas (REIS) pārzinis ir Valsts robežsardze.³¹

---

³⁰ Saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 20. maija noteikumu Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi" 5. pantu. - "Latvijas Vēstnesis", Nr. 96, 19.05.2016.- [stājās spēkā 20.05.2016.]

³¹ Saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 13. decembra noteikumi Nr. 692 "Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība" 9. pantu. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 176, 12.12.2003.-[stājās spēkā 13.12.2003.]

4. tabula. Identitātes noteikšanai pielietotās datu bāzes un informācijas saraksti

	VIS	SIS	EURODAC	Nacionālās datu bāzes un informācijas saraksti
Starptautiskā aizsardzība	x (pēc vajadzības)	x	x (personām no 14 gadu vecuma)	x
Izraidīšana	x	x	x	x
Īstermiņa vīzas	x	x	Nē.	x
Ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas saistībā ar studijām	x	x	Nē.	x
Ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas saistībā ar ģimeni	x	x	Nē.	x
Ilgtermiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas saistībā ar nodarbinātību	x	x	Nē.	x

4.4. Jaunākās un plānotās izmaiņas

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2008.-2013. gadam ietvaros, realizējot Eiropas bēgļu fonda programmas projektus³², tika izveidots un pastāvīgi tiek pilnveidots Patvēruma meklētāju reģistrs.

2015. gadā tika izveidota informācijas sistēma "Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizlieguma reģistrs", kurā apvienoja funkcionalitāti no divām atsevišķām informācijas sistēmām - Valsts robežsardzes Nelegālās imigrācijas reģistra un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Ieceļošanas aizliegumu reģistra. Jaunizveidotā sistēma nodrošina vienotu procesu informācijas apstrādei par izraidītajiem trešo valstu pilsoņiem un ieceļošanas aizliegumiem.

Kopš 2016. gada Latvija izsniedz vīzas ar personu biometriskajiem identifikatoriem visos Eiropas Komisijas noteiktajos pasaules reģionos, kā arī Latvija atbilstoši noteiktajām tehniskajām izmaiņām Vīzu informācijas sistēmā, saistībā ar Vīzu kodeksu, ir veikusi Nacionālās vīzu informācijas sistēmas programmatūras pilnveidošanu, aktualizējot datu apstrādes procesus.

2016. gada 20. maijā stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi", kuru 6. pants nosaka informācijas apjomu uzglabāšanai Eurodac nacionālajā sistēmā.³³ Uz Biometrijas datu apstrādes sistēmas platformas tika izveidota pilnīgi jauna Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēma. Sistēmā ir jāiekļauj tādi personas biogrāfiskie dati kā uzvārds, vārds (vārdi), dzimums, dzimšanas datums, valstspiederība un tās veids un biometriskos datus – personas sejas digitālais foto komplekts (sejas pretskats, labais profils un kreisais profils. 2017. gada beigās būs iespējams pievienot divus foto komplektus, ja persona valkā brilles redzes korekcijai, papildus minētajiem attēliem – sejas pretskats, labais profils un kreisais profils personai ar brillēm) un tā iegūšanas datums, personas pirkstu nospiedumi un to iegūšanas datums un laiks. Papildus tam sistēmā ir paredzēta iespēja atzīmēt, vai personas identitāte ir apstiprināta – gadījumos, kad personai bijuši līdzīgi autentiski personu apliecinošie dokumenti. Šī iespēja pastāv arī gadījumos, kad sākotnēji personai līdzīgi nav autentisku personu apliecinošo dokumentu, tomēr identificēšanas procesā tie tiek iegūti. Sistēmā attiecīgajā gadījumā ir iekļaujami arī tādi dati kā personas ierašanās datums pēc sekmīgas pārsūtīšanas, datums, kurā attiecīgā persona atstājusi tās dalībvalsts teritoriju, kas piemēro regulu, datums, kurā attiecīgā persona atstājusi dalībvalsts teritoriju vai tikusi no tās izraidīta, datums, kad pieņemts lēmums izskatīt iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu.³⁴ Sistēmā ir paredzēta iespēja iezīmēt personas datus gadījumā, kad personai piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss, kā arī noņemt minēto iezīmēšanu statusa atņemšanas gadījumā.³⁵

2017. gada otrajā pusē tiek plānots uzsākt projekta Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas perioda nacionālās programmas³⁶ realizāciju. Projekta ietvaros plānota Vienotās migrācijas informācijas sistēmas apakšsistēmas (VMISA) – Patvēruma meklētāju reģistra attīstības darbu veikšana, kas iekļauj sevī Patvēruma meklētāju reģistrā ievadāmās informācijas apjoma paplašināšanu, personu

³²2008. gada programmas projekts "Uzņemšanas funkciju optimizācijas izpēte un Vienotās Migrācijas informācijas sistēmas Patvēruma meklētāju apakšsistēmas uzlabošana", 2009. gada programmas projekts "Nepieciešamās uzņemšanas un palīdzības patvēruma meklētājiem pilnveidošana Patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā "Mucenieki", 2010. gada programmas projekts "Uzņemšanas standartu patvēruma meklētājiem paaugstināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki” un tehnisko apstākļu pilnveidošanai nepieciešamo darbu nodrošināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki”", 2011. gada programmas projekts "Uzņemšanas standartu patvēruma meklētājiem paaugstināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki” un tehnisko apstākļu pilnveidošanai nepieciešamo darbu nodrošināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki”", 2012. un 2013. gada programmu projekts "Uzņemšanas standartu patvēruma meklētājiem paaugstināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki” un tehnisko apstākļu pilnveidošanai nepieciešamo darbu nodrošināšana patvēruma meklētāju izmitināšanas centrā „Mucenieki”".

³³Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēma tika izveidota, lai nodrošinātu informācijas apmaiņu ar pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmu "Eurodac" saistībā ar Regulā Nr. 603/2013 paredzētajiem nosacījumiem.

³⁴ Saskaņā ar Regulas Nr. 603/2013 10. panta nosacījumiem.

³⁵ Saskaņā ar Regulas Nr. 603/2013 18. pantu.

³⁶ 3. aktivitāte "Migrācijas un patvēruma atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība"

apliecinošo dokumentu pievienošanu, patvēruma meklētāju personas dokumentu ģenerēšanu, saiknes izveidi ar Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizlieguma reģistru (IĀIAR), lai nodrošinātu iespēju automātiski identificēt IĀIAR ievadīto personas izceļošanas faktu, gadījumos, kad minētai personai tika atteikts bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanā un viņam ir pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu vai labprātīgu izceļošanu, kā arī attiecīgo paziņojumu nosūtīšanu Valsts robežsardzei. Tas pats attiecināms uz bēgļa naturalizāciju un Latvijas pilsonības iegūšanu, lai veiktu personas datu dzēšanu Eurodac sistēmā.

Šobrīd notiek aktīva projekta “Valsts robežsardzes automātiskās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas (VRS AFIS) integrācija ar Informācijas centra uzturēto biometrijas datu apstrādes sistēmu (BDAS)” izstrāde un pilottestēšana. Minētais projekts paredz iespēju, ievadot Eurodac nacionālajā sistēmā biogrāfiskos un biometriskos personas datus, automātiski salīdzināt personas pirkstu nospiedumus ar Centrālo vīzas informācijas sistēmu (CVIS), kā arī veikt personas digitālā fotoattēla salīdzināšanu ar Eurodac nacionālajā sistēmā un AFIS ievadītajiem. Tāpat minētā projekta ietvaros paredzēts nodrošināt automātisku NIST (*The National Institute of Standards and Technology*) faila pārsūtīšanu³⁷ Valsts policijas Galvenās Kriminālpolicijas pārvaldes Starptautiskās sadarbības birojam personas datu pārbaudei starptautiskā līmenī, izvairoties no datu pārsūtīšanas papīra formātā.

5. DISKUSIJAS UN DATU BĀZU NOVĒRTĒJUMS

Latvijā nav bijušas diskusijas par izmaiņām personas datu apstrādē ar migrāciju saistītās procedūrās un datubāzēs ne valsts, ne reģionālā līmenī.

2012. gadā SIA „AA Projekts” sagatavoja Konceptiju „Ieceļošanas aizliegumu un atgriezto ārzemnieku reģistra izstrāde”, kurā izstrādātāji pētīja esošo situāciju izraidīto ārzemnieku reģistrēšanas jomā, secinot, ka informācijas apmaiņa starp iestādēm ir neefektīva un uzkrājamā informācija dublējas divās informācijas sistēmās (Valsts robežsardzes Nelegālās imigrācijas reģistra un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Ieceļošanas aizliegumu reģistra). Konceptijā tika sniegti ieteikumi, kā veiksmīgi izveidot vienotu, abām iestādēm vienlaicīgi pieejamu Izraidīto ārzemnieku un ieceļošanas aizlieguma reģistru. Konceptijas izstrādātāji ieteica sistēmu veidot kā klientu attiecību pārvaldības sistēmu (*customers relationship management*), kurā tiek uzkrāta un apstrādāta visa informācija par trešās valsts pilsoni, kurš Latvijā uzturas nelikumīgi – gan attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kuri nelegāli šķērsojuši Latvijas robežu, gan attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kuriem likumīgais pamats uzturēties Latvijā ir zudis, sākot no pārkāpuma konstatēšanas brīža līdz izbraukšanas rīkojuma vai lēmuma par piespiedu izraidīšanu izpildei.

SIA “Ernst & Young Baltic” 2015. gadā izstrādāja ziņojumu - “Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbības elektronizācijas plāna izstrāde”, kura rezultātā sniedza izraidīšanas, patvēruma un uzturēšanās atļauju piešķiršanas procesa nepilnību analīzi un piedāvāja iespējamās nepilnības risinājumus.

2016. gadā Iekšlietu ministrijas Iekšējā audita nodaļas amatpersona veica „Patvēruma politikas īstenošanas” auditu. Audita ziņojumā tika apkopoti galvenie trūkumi, kas saistīti ar informācijas sistēmu nepilnībām, kā arī sniegti ieteikumi informācijas sistēmu uzlabošanai.

Visos ziņojumos minētos ieteikumus informācijas sistēmu uzlabošanai Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde plāno īstenot 2017. gada nogalē Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda nacionālās programmas 3.aktivitātes “Migrācijas un patvēruma atbalstošo informācijas sistēmu un saistīto procesu pilnveidošana un attīstība” ietvaros.³⁸

³⁷ Elektroniski saglabāta informācija no Eurodac sistēmas, kurā iekļauti personas pirkstu nospiedumi, fotoattēls un biogrāfiskie dati.

³⁸ Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

6. SECINĀJUMI

Trešo valstu pilsoņu patvēruma un piespiedu izraidīšanas procesa organizēšanas laikā identifikācijai ir nozīmīga loma. Identifikācijas process ietver pasākumu kopumu, kas ir vērsti uz informācijas iegūšanu par personu un tās pilsonības vai izcelsmes valsti, kā arī iegūtās informācijas dokumentālu apstiprināšanu. Identificēšanas procesa galvenais mērķis ir iegūt nepārprotami skaidrus un apstiprinotus biogrāfiskos datus par personu un tās valstisko piederību. Ņemot vērā nelegālās migrācijas krīzes aktuālos izaicinājumus, Latvija izmanto visas iespējamās metodes un instrumentus, ņemot vērā katra konkrētā gadījuma apstākļus, identificēšanas procesa veiksmīgai nodrošināšanai un pozitīvo rezultātu sasniegšanai.

Pozitīvais identificēšanas rezultāts ļauj novērst draudus sabiedriskajai kārtībai un drošībai ne tikai dalībvalstīs, bet arī visas Eiropas Savienības mērogā.

Šī pētījuma rezultātā ir secināts, ka šādi pasākumi var veicināt trešo valstu pilsoņu un patvēruma meklētāju identificēšanu:

- Eiropas Savienības dalībvalstu nacionālo un Eiropas Savienības informācijas sistēmu modernizācija un attīstība ar nolūku iegūt pilnīgus datus (gan biometriskos, gan arī biogrāfiskos) par personu un nodrošināt šo datu apmaiņu;
- sadarbības starp Eiropas Savienības dalībvalstīm stiprināšana un attīstība jautājumos, kas skar trešo valstu pilsoņu identificēšanu, tas ir dokumentu, kas apstiprina personas identitāti iegūšana, kā arī dokumentu paraugu un citas informācijas iegūšana, kas atvieglo un paātrina pasākumus trešo valstu pilsoņu identificēšanai;
- sadarbības ar trešo valstu pilsoņu izcelsmes/pilsonības valstīm izveide un stiprināšana, tai skaitā atbalsta sniegšana trešajām valstīm nacionālo datu bāzu par iedzīvotājiem izveidē.

Valsts robežsardze, gatavojot statistikas datus šim pētījumam, konstatēja, ka ir nepieciešams pilnveidot VMIS Patvēruma meklētāju reģistru, uzlabojot informācijas apmaiņu starp patvēruma procedūrā iesaistītajām iestādēm (Valsts robežsardzi un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi).

Tas, ka Valsts robežsardze ir vienīgā iestāde, kas ir atbildīga par trešo valstu pilsoņu identificēšanu patvēruma un izraidīšanas procedūrās Latvijā, var tikt uzskatīts par labāko praksi, jo tā tiek nodrošināts identificēšanas procesa nepārtraukts turpinājums.

Apkopojot informāciju un, sniedzot atbildes uz pētījuma jautājumiem, tika konstatēts, ka administratīvu sankciju piemērošana attiecībā uz izraidāmajiem trešo valstu pilsoņiem, kuri atsakās sadarboties vai sniedz nepatiesu informāciju par sevi, nav efektīva. Latvijā persona ir saucama pie administratīvās atbildības par amatpersonas likumīgo prasību nepildīšanu. Minētā administratīvā sankcija ir vispārīga un paredz naudas sodu vai administratīvā aresta piemērošanu. Soda naudas piemērošana trešo valstu pilsoņiem, kuri ir izraidīšanas procedūrā, nav efektīva, jo trešās valsts pilsoņa rīcībā nav vai nav pietiekamu finanšu līdzekļu uzliktā naudas soda samaksai, līdz ar to netiek sasniegts soda galvenais mērķis – audzināt personu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī, lai tiesību pārkāpējs neizdarītu jaunus pārkāpumus. Savukārt administratīvā aresta piemērošana neatbilst 2008/115/ ES Atgriešanas Direktīvas³⁹ mērķim, jo aizkavē izraidīšanu. Tādējādi ir secināts, ka attiecībā uz minēto izraidāmo trešo valstu pilsoņu kategoriju, nepieciešams piemērot īpašas efektīvas sankcijas, kas motivētu trešās valsts pilsoni sadarboties.

Valsts robežsardze uzskata, ka pēc Eiropas Savienības tiesību akta pieņemšanas par SIS izmantošanu trešo valstu pilsoņu izraidīšanas mērķiem, būs iespējams uzlabot trešo valstu pilsoņu identificēšanas mehānismu Eiropas Savienības dalībvalstīs, it īpaši to trešo valstu pilsoņu, kas nav aizturēti izraidīšanas nolūkiem un to, kuriem ir noteikts termiņš brīvprātīgai izceļošanai no Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijas.

³⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. - Oficiālais Vēstnesis L 348, 24.12.2008.

1. Pielikums

Tabula 1. Valsts institūcijas / iestādes, kas iesaistītas identitātes noteikšanā dažādās migrācijas procedūrās

	Starptautiskā aizsardzība	Izraidīšana	Īstermiņa vīzas	Ilgtermiņa vīzas/ uzturēšanās atļaujas saistībā ar ģimeni	Ilgtermiņa vīzas/ uzturēšanās atļaujas saistībā ar studijām	Ilgtermiņa vīzas/ uzturēšanās atļaujas saistībā ar nodarbinātību
Konsulāti/vēstniecības			x	x	x	x
Imigrācijas institūcijas	x		x	x	x	x
Patvēruma institūcijas	x					
Policija	x					
Robežsardze	x	x	X (uz robežas)			
Drošības dienesti	x					
Identifikācijas centrs						
Cits	Valsts tiesu ekspertīžu birojs, Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs					

2. Pielikums

T1.tabula. Procedūras pasākumi, kas tiek veikti, lai noteiktu trešo valstu piederīgo identitāti dažādās migrācijas procedūrās

Migrācijas procedūra	Personas identitātes noteikšanas procedūra
Starptautiskā aizsardzība	<p>Personas iesnieguma par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu Latvijas Republikā pieņemšanas laikā, identificējot patvēruma meklētāju, Valsts robežsardze veic:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Patvēruma meklētāja un viņa mantu apskati; 2. Personu apliecināšanu dokumentu (ja tādi ir) padziļinātu pārbaudi; 3. Personas biogrāfisko un biometrisko datu iegūšanu un ievadi Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmā (Eurodac); 4. Pārrunas ar patvēruma meklētāju, lai iegūtu informāciju, kas nepieciešama tās dalībvalsts noteikšanai, kura būs atbildīga par iesnieguma izskatīšanu saskaņā ar regulu Nr. 604/2013;

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Sākotnējo interviju ar patvēruma meklētāju, lai iegūtu informāciju par viņa individuālo situāciju, par starptautiskās aizsardzības pieprasīšanas motīviem un apstākļiem, kas nepieciešama, lai pieņemtu lēmumu par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas 6. Attiecīgās informācijas pārsūtīšanu patvēruma procedūrā iesaistītajām institūcijām; 7. Personu apliecinājošo u.c. dokumentu ekspertīzes noteikšanu un organizēšanu; 8. Personas medicīniskās u.c. ekspertīzes noteikšanu un organizēšanu ar mērķi noteikt personas faktisko vecumu u.c. 9. Tālākās iespējamās informācijas par patvēruma meklētāja identitāti iegūšanu, izmantojot pieejamos resursus (Valsts robežsardzei pieejamās informācijas sistēmas, personas iesniegtās informācijas pārbaude, izmantojot e-resursus vai no citām patvēruma procedūrā iesaistītajām iestādēm iegūto informāciju u.c.).
<p>Piespiedu izraidīšana</p>	<p>Valsts robežsardze veic ceļošanas vai personu apliecinājošu dokumentu pārbaudi (nepieciešamības gadījumā veic dokumenta ekspertīzi); personas intervēšanu; fotografēšanu, pirkstu nospiedumu noņemšanu; biogrāfisko un biometrisko datu pārbaudi veikšanu nacionālajās un starptautiskajās, kā arī ES un Šengenas sistēmās; informācijas apmaiņu ar trešās valsts pilsoņa pilsonības valsts kompetentajām iestādēm jautājumos, kas skar identitāti un atpakaļuzņemšanu; informācijas apmaiņu ar ES dalībvalstīm un trešajām valstīm (kas nav izraidāmās personas pilsonības valsts), kuras var sniegt informāciju, kas ir nozīmīga trešās valsts pilsoņa identificēšanas procesā; vecuma, valodas, DNS ekspertīzes, sadarbību ar konsulātiem/vēstniecībām, imigrācijas sakaru virsniekiem, starptautiskajām organizācijām.</p>
<p>Īstermiņa vīzas</p>	<p>Vīzu uz robežas izsniegšanas gadījumos trešo valstu pilsoņu identificēšanai Valsts robežsardzes amatpersonas veic šādus pasākumus:</p> <p>trešo valstu pilsoņa ceļošanas dokumentu pārbaude; kā arī dokumentu, kas pamato vīzu izsniegšanu izņēmuma kārtā uz robežas, izvērtēšana; nepieciešamības gadījumā personas intervēšana; trešās valsts pilsoņa biogrāfisko datu pārbaude nacionālajās un starptautiskajās, kā arī ES un Šengenas sistēmās.</p> <p>Vīzu izsniegšana parastajā kārtībā, ko veic diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību ārvalstīs amatpersonas: persona iesniedz ceļojuma dokumentu, identitāti pārbauda, izpētot fotogrāfiju un ceļošanas dokumentu.</p>
<p>Ilgtermiņa vīzas/ uzturēšanās atļaujas saistībā ar ģimeni, studijām, nodarbinātību</p>	<p>Persona iesniedz ceļojuma dokumentu, identitāti pārbauda, izpētot fotogrāfiju un ceļošanas dokumentu. Ja persona piesakās uzturēšanās atļaujas kartei, viņa / viņas pirkstu nospiedumus automātiski salīdzina ar tiem, kas iesniegti iepriekš (ja pirms tam ir izsniegtas uzturēšanās atļaujas).</p>

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti

Latvijas tiesību akti

- Likums par aviāciju.- Latvijas Vēstnesis, Nr. 123, 20.10.1994.-[stājās spēkā 03.11.1994.]
- Imigrācijas likums.- "Ziņotājs", Nr. 24, 27.12.2002.- [stājās spēkā 01.05.2003.]
- Patvēruma likums.- Latvijas Vēstnesis, Nr.2, 05.01.2016.- [stājās spēkā 19.01.2016.]
- Ministru kabineta 2003. gada 13. decembra noteikumi Nr. 692 "Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība". – Latvijas Vēstnesis, Nr. 176, 12.12.2003.- [stājās spēkā 13.12.2003.]
- Ministru kabineta 2012. gada 15. maija noteikumi Nr. 339 "Noteikumi par ostu formalitātēm".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 85, 31.05.2012.- [stājās spēkā 01.06.2012.]
- Ministru kabineta 2014. gada 6. maija noteikumi Nr.234 "Biometrijas datu apstrādes sistēmas noteikumi".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 87, 08.05.2014.- [stājās spēkā 09.05.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 20. maija noteikumi Nr. 296 "Patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu informācijas sistēmas noteikumi". - "Latvijas Vēstnesis", Nr. 96, 19.05.2016.- [stājās spēkā 20.05.2016.]
- Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr.835 "Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu un tiesu ekspertu specialitāšu klasifikatoru".- Latvijas Vēstnesis, Nr. 251, 23.12.2016.- [stājās spēkā 24.12.2016.]

ES tiesību akti

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.- Oficiālais Vēstnesis L 348, 24.12.2008.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula Nr.810/2009 ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss). Oficiālais Vēstnesis L 243, 15.09.2009.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/32/ES par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Direktīva 2013/33/ES, ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai.- Oficiālais Vēstnesis, L 180, 29.06.2013.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr.603/2013 par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Regulu (ES) Nr. 604/2013, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, un par dalībvalstu tiesībaizsardzības iestāžu un Eiropola pieprasījumiem veikt salīdzināšanu ar Eurodac datiem tiesībaizsardzības nolūkos, un ar kuru groza Regulu (ES) Nr.1077/2011, ar ko izveido Eiropas Aģentūru lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldībai brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.- Oficiālais Vēstnesis L 180, 29.06.2013.; Eiropas Parlamenta un padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/36/ES par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā.- Oficiālais Vēstnesis, L 94/375, 28.03.2014.